

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi opintokeskusten valtionavusta annetun lain muuttamisesta.

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan opintokeskusten valtionavusta annettua lakia muutettavaksi. Opintokeskuksen tarkoituksena olisi ehdotuksen mukaan opintokerho-, luento- ja kurssitoimintaa harjoittamalla tarjota tilaisuuksia suunnitelmalliseen opiskeluun. Opintokeskuksen toimiala laajenisi nykyisestä yleissivistävästä ja kansalaisvalmiuksia kehittävästä koulutuksesta ammatilliseen aikuiskoulutukseen. Ulkopuolisen työnantajan opintokeskukselta tilaaman kurssin kustannukset eivät ehdotuksen mukaan ole opintokeskuksen valtionapuun oikeuttavia menoja. Nämä kustannukset opintokeskus katsoisi perimällä maksun kurssin tilaajalta.

Laissa ei enää luettelaisi yksityiskohtaisesti opintokerhon valtionapuun oikeuttavia menoja, vaan valtionapuun oikeuttavia olisivat opintokerhon työskentelyn kannalta tarpeelliset ja kohtuulliset menot.

Samalla lakiin lisätään norminantoa koskevat valtuutussäännökset. Myös menolajeja koskevia säännöksiä ehdotetaan tarkistettaviksi ja valtionapua koskevia säännöksiä selkeytettäväksi.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1991.

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

1.1. Nykyinen tilanne

Opintokeskusten valtionavusta annetun lain (398/75) 1 §:n mukaan opintokeskuksen tarkoituksena on opintokerho-, luento- ja kurssitoimintaa harjoittamalla tarjota kansalaisille tilaisuuksia yleissivistävään ja kansalaisvalmiuksia kehittävään suunnitelmalliseen opiskeluun. Laissa tarkoitettuja rekisteröidyn yhdistyksen ylläpitämiä opintokeskuksia on vuonna 1990 ollut toiminnassa 11. Niiden palveluksessa on vuonna 1990 ollut yhteensä 209 valtionapuun oikeuttavaa henkilöä.

Opintokeskusten toiminnasta on käytettävissä tilastot vuodelta 1988. Tuolloin toimintaan osallistui yhteensä 672 293 opiskelijaa. Opintokeskukset järjestivät 17 101 opintokerhoa, 6 575 luentoa, 8 701 kurssia ja 894 koulutus-tilaisuutta ohjaajille. Opetukseen käytettiin yhteensä 502 133 lähiopetustuntia.

Opintokeskukset järjestävät valtaosan luennoista ja kursseista yhteistyössä kansalaisjärjestöjen kanssa. Opintokerhot ovat yleensä vapaita kansalaisten muodostamia opinnollisia ryhmiä.

Opintokeskusten toiminta on valtakunnallista. Niiden ja keskusviraston välissä ei ole läänin- tai kunnanhallintoa. Sen tähden niiden toimintaan liittyvä viranomaisen ohjaus- ja valvontatoiminta poikkeavat oppilaitosten vas-

taavista menettelyistä. Opintokeskuksella on kouluhallituksen hyväksymä ohjesääntö ja kouluhallituksen hyväksymä opintojohtaja.

Opintokeskus, joka täyttää säädetyt ehdot, saa valtionapua lain 3—7 §:ssä lueteltuihin, tarpeellisiin ja hyväksyttäviin menoihin 80 prosenttia.

1.2. Ehdotetut muutokset

Lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että opintokeskuksen toimialaa laajennettaisiin nykyisestä. Näin menetellen parannetaan opintokeskuksen mahdollisuuksia tarjota koulutuspalveluja ja mahdollistetaan muun ohella ammatillisen aikuiskoulutuksen järjestäminen. Lain 1 §:stä ehdotetaan poistettavaksi myös kohderyhmämäärittely, kansalaiset, jotta koulutusta voidaan järjestää myös Suomessa asuville ulkomaalaisille.

Ammatillisen aikuiskoulutuksen rahoittamisen suunnitteluperiaatteista 6 päivänä maaliskuuta 1987 annetussa valtioneuvoston päätöksessä ja ammatillisen aikuiskoulutuksen kehittämisestä 24 päivänä maaliskuuta 1988 annetussa valtioneuvoston päätöksessä määritellään ammatillisen aikuiskoulutuksen järjestämisen ja rahoituksen vastuunjakoa. Henkilöstökoulutus on ammatillista aikuiskoulutusta, johon osallistutaan työnantajan määrääminä. Rahoitusvastuu on työnantajalla. Näiden periaatteiden mukaisesti ulkopuolisen työnantajan opintokeskukselta tilaaman kurssin kustannukset eivät olisi opintokeskuksen valtionapuun oikeuttavia menoja. Opintokeskus voi periä järjestämästään kurssista maksun. Maksun määrittämisestä ei ole tarkoitus säätää erikseen, vaan asia on opintokeskuksen ja tilaajan päätettävissä. Tältä osin opintokeskuksen päätösvaltaan vaikuttaa lain 10 §:n 2 momentin 3 kohdan säännös, jonka mukaan valtionavun saamisen edellytyksenä on, että opintokeskusta ei ylläpidetä taloudellisen edun tavoittelemiseksi. Maksulliseen palvelutoimintaan liittyen on kurssikeskustoimikunnan mietinnössä (komiteamietintö 1988:34) arvioitu joidenkin oppilaitosten saaman välillisen valtion rahoituksen olevan noin kolmasosa koulutuspäivän todellisesta hinnasta.

Opintokerhojen toiminnalle on tarkoitus luoda paremmat toimintaedellytykset karsimalla opintokerhojen toimintaan liittyviä asiakirjamenettelyjä. Samalla ehdotetaan tarkistetta-

vaksi opintokerhon toimintarajoja. Nämä muutokset sisältyisivät opintokeskusten valtionavusta annetun asetuksen (887/75) tarkistukseen. Opintokerhojen valtionapuun oikeuttavia menolajeja ei lueteltaisi enää yksityiskohteisesti laissa, vaan valtionapuun oikeuttavia olisivat kaikki työskentelyn kannalta tarpeelliset ja kohtuulliset menot.

Opintokeskuksen uusia valtionapuun oikeuttavia menolajeja olisivat oman henkilökunnan työnantajan osoittamaan koulutukseen osallistumisesta aiheutuvat menot sekä irtaimistovuoktuukset. Tässä tarkoitettujen henkilöstökoulutusmenojen sisällyttäminen lakiin saattaisi opintokeskukset oppilaitosten kanssa samaan asemaan tältä osin.

Menolajeista poistettaisiin palo-, murto- ja kiinteistövuoktuukset sekä vuokra-arvot.

Säännöksiä muuttamalla pyritään vähentämään sellaisia toimintoja, jotka valtionavun myöntämisen kannalta eivät ole merkityksellisiä. Tämän toteuttamiseksi kurssiohjelmien ennakollisesta vahvistuttamisesta kouluhallituksessa ehdotetaan luovuttavaksi. Tämä merkitsisi noin 180 päätöksen vähenemistä kouluhallituksessa.

Nykyisen hallintoajattelun mukaan työnantajan asiana on valita paras ja sopivin työntekijä. Kelpoisuutta koskevien säännösten kumoamisen jälkeen ei opintojohtajan valintaa ole tarvetta enää alistaa kouluhallitukselle.

Opintokeskusten toimintaa on tarkoituksenmukaista säännellä lakia ja asetusta alemmanasteisilla säädöksillä joiltakin osin. Esimerkiksi kurssien opiskelijoiden lukumääriä on menettelyllisesti yksinkertaisempaa ohjata keskusviraston määräyksillä kuin sitä ylemmänasteisilla säädöksillä. Sääntely on aiheellista niin kauan kuin kurssien todelliset laissa säädetyt kustannukset ovat valtionavun perusteena. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi valtuutussäännös, jonka nojalla kouluhallitus voi antaa määräyksiä tietyistä laissa luetelluista asioista.

2. Asian valmistelu

Ehdotus on valmisteltu virkamiestyönä opetusministeriössä. Ehdotuksesta on pyydetty lausunnot opintokeskusta ylläpitäviltä järjestöiltä ja valtiovarainministeriöltä.

3. Esityksen taloudelliset ja organisatoriset vaikutukset

Valtion viranomaisten kannalta ehdotukset merkitsevät päätösvallan siirtämistä alaspäin ja joistakin lupamenettelyistä luopumista.

Opintokeskusten oman henkilöstön tarpeellisesta henkilöstökoulutuksesta aiheutuu valtiol-

le menoja noin 500 000 markkaa vuodessa. Vuokra-arvon purkamisesta aiheutuu kustannuksia valtiolle noin 200 000 markkaa. Maksullisen palvelutoiminnan aloittaminen vaikuttaa vähentävästi valtionapumenojen määrään. Ehdotettujen muutosten nettovaikutus valtion menoihin ei ole olennainen.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1 §. Opintokeskusten pääasiallisena tehtävänä on ollut ja tulee olemaan yleissivistävän koulutuksen järjestäminen. Tähän liittyy olennaisesti muun muassa järjestötoimintaan liittyvä kansalaisvalmiuksia kehittävä koulutus. Pykälän 2 momentin sanamuotoa muuttamalla laajennetaan opintokeskusten tehtäväaluetta ammatillisen koulutuksen suuntaan.

Opintokeskusten tarkoituksena olisi nimenomaan aikuisopiskelun järjestäminen, vaikka täsmällistä ikärajaa ei osallistujille ehdoteta-

kaan. Opintokeskusten tarkoituksena on ollut tarjota kansalaisille tilaisuuksia suunnitelmalliseen opiskeluun. Ehdotuksen mukaan koulutusta voitaisiin järjestää myös Suomessa asuville ulkomaalaisille.

Opintokeskus toteuttaisi tarkoitustaan edelleen yhdessä kansalaisjärjestöjen kanssa.

2 §. Lain 12 §:n mukaan luentoja on oltava julkisia, jotta luentotoiminnasta aiheutuvat kustannukset olisivat valtionapuun oikeuttavia. Valtionavun ehtojen selkeyttämiseksi ehdotetaan 12 § kumottavaksi ja luentojen julkisuutta koskeva säännös otettavaksi 2 §:ään.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi 2 momentti. Sen mukaan niihin opintokeskuksen valtionapuun oikeuttaviin menoihin, joihin opintokeskus saa muuta kuin tässä laissa tarkoitettua valtionapua, ei valtionapua enää vastaavalta osin tämän lain nojalla myönnettäisi. Säännös koskisi kaikkia 3—7 §:ssä valtionapumenoiksi säädettyjä menoja. Lain 11—13 §:ssä on vastaavan sisältöiset säännökset, jotka koskevat ainoastaan luento-, kurssi- ja opintokerhotoi-

minnan menoja. Mainitut pykälät ehdotetaan kumottaviksi.

3 §. Opintokeskusten valtionapuun oikeuttavista yleismenoista ehdotetaan poistettavaksi omien huoneistojen vuokra-arvo ja siihen liittyvät palo-, murto- ja kiinteistön vastuuvakuutukset. Vuokra-arvojärjestelmää ollaan poistamassa myös muista valtionavuista. Opintokeskuksista vain yksi sijaitsee ylläpitäjänsä omistamissa tiloissa. Vuokra-arvojärjestelmästä luovuttaessa korvattaisiin vuokra-arvoon oikeuttavien tilojen jäljellä oleva hankinta-arvo opintokeskukselle. Tästä on ehdotettu säädettäväksi voimaantulosäännöksessä.

Valtionapuun oikeuttaviin menoihin on ehdotettu lisättäväksi irtaimistovakuutukset. Tämä on tarkoituksenmukaista opintokeskusten valtionavulla hankkimien, huomattavan kalliiden automaattisen tietojenkäsittelyn hankintojen sekä opetusväline- ja kalustohankintojen turvaamiseksi.

Menoluetteloon ehdotetaan lisättäväksi kohta, jonka mukaan muut kouluhallituksen hyväksymät tarpeelliset käyttömenot olisivat valtionapuun oikeuttavia. Säännöksellä halutaan lisätä joustavuutta menolajien osalta. Esimerkiksi tietoliikenteen käyttö opetustarkoituksiin voi merkitä sellaisia menoja, jotka eivät sisälly yksityiskohtaiseen menoluetteloon, mutta jotka olisivat opetustoiminnan kannalta tarkoituksenmukaisia ja tarpeellisia.

4 §. Pykälän johdantokappaleesta poistetaan opinto-ohjaajan nimike, joka korvataan nimikkeellä ohjaaja.

5 §. Opetusministeriö vahvistaa vuosittain enimmäismarkkamäärät toiminnaltaan eri laajuisia ja tasoisia opintokerhoja kohti. Vuonna 1990 ne ovat 380 markkaa perusvaltionavun

opintokerhoa ja 800 markkaa korotetun valtionavun opintokerhoa kohti. Näiden markkamäärien määrääminen ei liity opintokerhojen todellisiin valtionapuun oikeuttaviin kustannuksiin. Markkamäärät johdetaan kerhomäärästä ja opintokerhotoimintaan varatusta kokonaismäärärahasta.

Opintokerhojen valtionapuun oikeuttavia menoja ovat voimassa olevan lain mukaan opinto-ohjaajan ja tarpeellisten luennoitsijoiden palkat ja palkkiot sekä lakisääteiset palkkauksen perusteella työnantajalle määrätty maksut, opinto-ohjaajan ja luennoitsijoiden matkakustannukset ja päivärahat, kohtuulliset vuokrat samoin kuin vuokratuista tiloista maksettavat hyväksyttävän suuruiset lämmitys-, valaistus- ja siivouskustannukset sikäli kuin ne eivät sisälly vuokraan ja oppimateriaalin ja opetusvälineiden hankkimisesta ja vuokraamisesta sekä kirjeopistokursseista aiheutuvat kohtuulliset menot. Käytännössä opintokerhojen kustannukset muodostuvat ensisijaisesti opintoaineiston hankinnasta ja ohjaajan kuluista.

Laissa on tarpeetonta luetella yksityiskohtaisesti opintokerhon valtionapuun oikeuttavia menoja. Valtionapu ei välttämättä kata kaikkia voimassa olevan lain mukaisia menolajeja. Opintokerholla saattaa olla toiminnasta aiheutuvia menoja, jotka eivät sisälly menoluetteloon, mutta jotka ovat opintokerhon toiminnan kannalta tarpeellisia.

Voimassa olevan lain mukaan opintokerhojen aloittamiseen on tarvittu opintokeskuksen hyväksymä opintosuunnitelma. Nyt tästä menettelystä ehdotetaan luovuttavaksi. Opintokerhot vain ilmoittaisivat aloittamisesta. Sijiaan opintokerhon tulisi työn loputtua tehdä selvitys toiminnastaan ja menoistaan opintokeskukselle. Kaksinkertaisesta valvonnasta siirtäisiin tulosten valvontaan.

7 §. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi 2 momentti. Opintokeskus voisi järjestää työnantajan tilauksesta kursseja työnantajan palveluksessa oleville henkilöille maksullisena palvelutoimintana. Tässä tarkoitettujen kurssien aiheuttamia kustannuksia ei pidetä opintokeskuksen valtionapuun oikeuttavina menoina. Opintokeskus voi periä koulutuksesta maksun. Hinnoittelusta ei ole tarkoitus säätää erikseen.

7 a §. Pykälän 1 momentissa on lueteltu ne asiaryhmät, joista kouluhallitus voisi antaa ohjeita. Vastaava valtuutussäännös on opintokeskusten valtionavusta annetussa asetuksessa.

Pykälän 2 momentin mukaan kouluhallitus saisi valtuuden antaa määräyksiä ohjaajakoulutuksen, opintokerhojen ja kurssien osallistujien määristä. Tähän asti opintokerhojen osalta asiasta on säädetty sekä laissa että asetuksessa ja kurssien osalta määrätty kouluhallituksen yleiskirjeellä. Joustavuuden lisäämiseksi osanottajamäärien määrittelyssä sekä opintokerhojen ja kurssien sääntelyn yhdenmukaistamiseksi on toimivalta ehdotettu siirrettäväksi kouluhallitukselle.

Kouluhallitukselle ehdotettu valtuus antaa määräyksiä luento- ja kurssitoiminnan vuotuisista tuntimääristä merkitsee olemassa olevan käytännön säätämistä laissa.

8 a §. Voimassa olevan lain mukaan opetusministeriö hyväksyy kokeilusuunnitelman. Tarkoituksena on karsia asioitten päällekkäistä käsittelyä kouluhallituksessa ja ministeriössä. Kokeilusuunnitelmien käsittely nimenomaan kouluhallituksessa on perusteltua, koska virastolla opintokeskustoiminnan valvojana on opintokeskusten toiminnan ja talouden tuntemus.

Kokeilutoiminnassaan opintokeskus saisi poiketa tämän lain säännöksistä siten kuin asetuksella säädetään ja opetusministeriö sen nojalla tarvittaessa määrää.

Kouluhallitus voisi ehdotuksen mukaan myöntää valtionapua myös kehittämistehtäviin. Koska käytännössä kokeiluja ja kehittämistä ei ole helppoa eikä tarkoituksenmukaista erottaa toisistaan.

9 §. Voimassa olevan lain mukaisesti opintokeskus voi saada omien huoneistojen hankkimista, laajentamista ja perusparannusta sekä niihin saatujen lainojen maksamista varten valtionapua ja lainaa edellyttäen, että omien huoneistojen hankkimiselle ja laajentamiselle on ennen hankkimista ja laajentamista saatu opetusministeriön lupa. Lain 14 §:n mukaan valtionavun ja lainan myöntää opetusministeriö. Tässä tarkoitettua valtionapua ja lainaa ei ole juurikaan myönnetty. Lainaa koskeva säännös ehdotetaan poistettavaksi. Sen sijaan lakiin jätettäisiin mahdollisuus valtionavun myöntämiseen omien toimitilojen hankkimiseen, perusparannuksiin ja uudelleenjärjestämiseen. Erillistä opetusministeriön lupaa ei edellytettäisi. Kouluhallitus voisi myöntää valtionavun valtion tulo- ja menoarvioon varatun määrärahan rajoissa.

10 §. Säännös kouluhallituksen hyväksymästä opintojohtajasta on käytännössä tarkoitta-

nut opintojohtajan vaalin vahvistamista kouluhallituksessa. Koska opintojohtajan kelpoisuutta koskevat säännökset ehdotetaan kumottaviksi, ei valtion viranomaisella ole tarvetta puuttua opintojohtajan valintaan.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi 3 momentti. Opintokeskuksen perustamiseen myönnetyn luvan muuttamisesta ei ole säädetty muutoin kuin opintokeskuksen nimen osalta asetuksessa. Opintokeskuksen nimen muutokseen luvan antaa kouluhallitus. Perustamisluvan muuttamisen muilta osin on tulkittu kuuluvan valtioneuvostolle. Perustamisluvan muutokset ovat luonteeltaan sellaisia, että niistä päättäminen voisi kuulua ministeriön toimivaltaan. Tämän vuoksi ehdotetaan, että opetusministeriö päättäisi perustamisluvan muutoksista.

11—13 §. Pykälät ehdotetaan kumottaviksi 2 §:n perusteluissa esitetyistä syistä.

14 a §. Pykäläviittaukset muuttuvat edellä selostettujen muutosten mukaisesti. Samalla selvennetään pykälän ymmärrettävyyttä.

15 §. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi momentti, jonka nojalla valtioneuvosto voi päättää opintokeskuksen perustamiseen myönnetyn luvan peruuttamisesta.

16 §. Opintojohtajan kelpoisuutta koskeva pykälä ehdotetaan kumottavaksi.

2. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivästä tammikuuta 1991 lukien.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

opintokeskusten valtionavusta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan opintokeskusten valtionavusta 30 päivänä toukokuuta 1975 annetun lain (398/75) 11—13 ja 16 §,

sellaisina kuin niistä ovat 11—13 § osittain muutettuna 13 päivänä joulukuuta 1985 annetulla lailla (966/85),

muutetaan 1 §:n 2 momentti, 2 §:n 2 ja 4 kohta, 3 §, 4 §:n johdantokappale, 5, 8 a ja 9 §, 10 §:n 2 momentti, 14 §, 14 a §:n 1 ja 2 momentti ja 15 §,

sellaisina kuin niistä ovat 2 §:n 2 kohta, 4 §:n johdantokappale, 8 a, 9 ja 14 § sekä 14 a §:n 1 ja 2 momentti mainitussa 13 päivänä joulukuuta 1985 annetussa laissa ja 3 ja 5 § sekä 10 §:n 2 momentti osittain muutettuina viimeksi mainitulla lailla, sekä

lisätään 2 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna mainitulla 13 päivänä joulukuuta 1985 annetulla lailla, uusi 2 momentti, 7 §:ään, sellaisena kuin se on viimeksi mainitussa laissa, uusi 2 momentti, lakiin uusi 7 a §, 10 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna viimeksi mainitulla lailla, uusi 3 momentti seuraavasti:

1 §

Opintokeskuksen tarkoituksena on opinto-kerho-, luento- ja kurssitoimintaa harjoittamalla tarjota tilaisuuksia suunnitelmalliseen aikuisopiskeluun.

2 §

Opintokeskus, joka täyttää säädetyt ehdot, saa valtionapua todellisista ja hyväksyttävistä 3—7 §:ssä luetelluista menoista seuraavasti:

2) 80 prosenttia opintokerhojen ja kurssien ohjaajakoulutuksesta aiheutuvista 4 §:ssä tarkoitetuista menoista;

4) 80 prosenttia julkisesta luentotoiminnasta aiheutuvista 6 §:ssä tarkoitetuista menoista; ja

Siltä osin kuin opintokeskus saa 3—7 §:ssä tarkoitettuihin menoihin muuta kuin tässä laissa säädettyä valtionapua, menoihin ei myönnetä valtionapua tämän lain nojalla.

3 §

Opintokeskuksen opintokerho-, luento- ja kurssitoiminnan ylläpitämisestä aiheutuviin valtionapuun oikeuttaviin menoihin luetaan:

1) tarpeellisen henkilökunnan palkat sekä lakisääteiset palkkauksen perusteella työnantajalle määrätty maksut, ryhmähenkivakuutusmaksut sekä henkilökunnan tarpeellisesta koulutuksesta aiheutuvat kustannukset;

2) henkilökunnan matkakustannukset ja päivärahat;

3) tarpeellisten huonetilojen kohtuulliset vuokrat;

4) kohtuulliset lämmitys-, valaistus-, vesi- ja käyttövoimakustannukset;

5) käsikirjastosta, opetusvälineiden ja kaluston hankkimisesta, vuokraamisesta ja kunnossapidosta sekä irtaimistovakuutuksista aiheutuvat kohtuulliset menot;

6) kohtuulliset ilmoitus-, monentamisi-, posti- ja puhelinkulut;

7) tarpeellisten ulkopuolisten palvelujen hankkimisesta aiheutuvat kohtuulliset kustannukset; ja

8) muut kouluhallituksen hyväksymät tarpeelliset käyttömenot.

4 §

Opintokerhojen ja kurssien ohjaajakoulutuksesta aiheutuviin valtionapuun oikeuttaviin menoihin luetaan:

5 §

Opintokerhon valtionapuun oikeuttaviin menoihin luetaan opintokerhon työskentelyn kanalta tarpeelliset ja kohtuulliset menot.

7 §

Työnantajan henkilöstölleen tilaamasta kurssista aiheutuvia kustannuksia ei pidetä opintokeskuksen valtionapuun oikeuttavina menoina.

7 a §

Kouluhallituksen tehtävänä on valvoa, että valtionapua ei makseta tarpeettomiksi katsottaviin kustannuksiin. Tätä varten kouluhallitus voi antaa ohjeita luentopalkkioista, huonetiloista, kalustosta, opetusvälineistä, palvelujen hankkimisesta, ilmoittamisesta, monentamisesta sekä opiskelijoiden majoituksesta ja matkoista.

Kouluhallitus antaa tarvittaessa tarkemmat määräykset 4, 5 ja 7 §:ssä tarkoitettujen ohjaajakoulutuksen, opintokerhojen ja kurssien opiskelijoiden määristä sekä luento- ja kurssitoiminnan vuotuisista tuntimääristä.

8 a §

Opintokeskus voi saada valtakunnallisesti merkittävää kokeilua sekä kehittämistehtäviä varten erityistä valtionapua valtion tulo- ja menoarviossa tarkoitukseen osoitetusta määrärahasta. Valtionavun saamisen edellytyksenä on, että kouluhallitus on hyväksynyt suunnitelman kokeilua tai kehittämistä varten.

Kokeilussa voidaan poiketa tämän lain säännöksistä siten kuin asetuksella säädetään ja sen nojalla opetusministeriö tarvittaessa määrää.

9 §

Opintokeskukselle voidaan myöntää valtion tulo- ja menoarviossa olevan määrärahan rajoissa valtionapua omien toimitilojen hankkimiseen, perusparannuksiin tai uudelleenjärjestämiseen.

Valtionavun saamiseksi tarpeellisista selvityksistä säädetään asetuksella.

10 §

Valtionavun saamisen edellytyksenä on lisäksi, että:

1) opintokeskuksella on kouluhallituksen vahvistama ohjesääntö;

2) opintokeskusta ei ylläpidetä taloudellisen edun tavoittelemiseksi;

3) opintokeskuksen toiminta on järjestetty tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti; ja

4) opintokeskus täyttää asetuksella säädettyvät muut valtionavun ehdot.

Opintokeskuksen perustamiseen myönnetyn luvan muuttamisesta päättää opetusministeriö.

14 §

Kouluhallitus myöntää tässä laissa tarkoitettua valtionavun.

14 a §

Kouluhallituksen päätökseen, joka koskee 2—7, 8 ja 10 §:n soveltamista, ei saa hakea muutosta valittamalla. Kouluhallituksen päätökseen tyytymätön opintokeskuksen ylläpitäjä voi kuitenkin vaatia päätökseen oikaisua.

Oikaisua on vaadittava kirjallisesti kouluhallitukselta kolmen kuukauden kuluessa päätöksen tiedoksi saamisesta. Päätökseen, johon voidaan vaatia oikaisua, on liitettävä oikaisuvaatimusosoitus.

— — — — —

15 §

Jos valtionapua saava opintokeskus ei täytä säädettyjä ehtoja tai jos sen toiminnassa ilmenee epäkohtia, joita ei huomautuksesta huolimatta korjata asetetussa määräajassa, voi kouluhallitus keskeyttää valtionavun antamisen toistaiseksi joko kokonaan tai osaksi. Jos kouluhallitus katsoo, että valtionavun antaminen on lopetettava, on sen tehtävä siitä esitys opetusministeriölle, joka päättää asiasta.

Jos valtionavun antaminen on keskeytetty tai lopetettu, valtioneuvosto voi peruuttaa opintokeskuksen perustamiseen myönnetyn luvan. Kouluhallitus voi opintokeskuksen ylläpitäjää kuultuaan saattaa luvan peruuttamista koskevan asian ilman ylläpitäjän hakemustakin valtioneuvoston päätettäväksi.

Jos valtionavun antaminen on lopetettu tai jos opintokeskus on lopettanut toimintansa

taikka jos opintokeskuksen valtionavulla hankittua omaisuutta lakataan käyttämästä tämän lain mukaiseen tarkoitukseen, on myönnettyä valtionapua vastaava osuus omaisuuden käyvistä arvosta palautettava valtiolle, jollei opetusministeriö erityisestä syystä toisin päättä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1991.

Opintokeskuksen ohjesääntö tulee muuttaa tämän lain säännösten mukaiseksi vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

Ennen tämän lain voimaantuloa aloitettuun opintokerho-, kurssi-, luento- ja muuhun toimintaan sekä siihen myönnettävään valtionapuun sovelletaan tämän lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä.

Valtio korvaa opintokeskuksen ylläpitäjälle opintokeskuksen omien tilojen hankkimisesta aiheutuneista kustannuksista määrän, joka on 80 prosenttia hankinta-arvosta sen jälkeen kun tästä arvosta on vähennetty vuotuiset kuoletuksiset ja pääomakorvaukset. Korvaus suoritetaan kertakorvauksena niistä tiloista, jotka on hyväksytty vuokra-arvoon oikeuttaviksi ennen tämän lain voimaantuloa.

Helsingissä 19 päivänä lokakuuta 1990

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Opetusministeri *Ole Norrback*

Laki

opintokeskusten valtionavusta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan opintokeskusten valtionavusta 30 päivänä toukokuuta 1975 annetun lain (398/75) 11—13 ja 16 §,

sellaisina kuin niistä ovat 11—13 § osittain muutettuna 13 päivänä joulukuuta 1985 annetulla lailla (966/85),

muutetaan 1 §:n 2 momentti, 2 §:n 2 ja 4 kohta, 3 §, 4 §:n johdantokappale, 5, 8 a ja 9 §, 10 §:n 2 momentti, 14 §, 14 a §:n 1 ja 2 momentti ja 15 §,

sellaisina kuin niistä ovat 2 §:n 2 kohta, 4 §:n johdantokappale, 8 a, 9 ja 14 § sekä 14 a §:n 1 ja 2 momentti mainitussa 13 päivänä joulukuuta 1985 annetussa laissa ja 3 ja 5 § sekä 10 §:n 2 momentti osittain muutettuina viimeksi mainitulla lailla, sekä

lisätään 2 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna mainitulla 13 päivänä joulukuuta 1985 annetulla lailla, uusi 2 momentti, 7 §:ään, sellaisena kuin se on viimeksi mainitussa laissa, uusi 2 momentti, lakiin uusi 7 a §, 10 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna viimeksi mainitulla lailla, uusi 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

Opintokeskuksen tarkoituksena on opintokerho-, luento- ja kurssitoimintaa harjoittamalla tarjota *kansalaisille* tilaisuuksia *yleisivistävään ja kansalaisvalmiuksia kehittävään* suunnitelmalliseen opiskeluun.

Opintokeskuksen tarkoituksena on opintokerho-, luento- ja kurssitoimintaa harjoittamalla tarjota tilaisuuksia suunnitelmalliseen *akuisopiskeluun*.

2 §

Opintokeskus, joka täyttää säädetyt ehdot, saa valtionapua todellisista ja hyväksyttävistä 3—7 §:ssä luetelluista menoista seuraavasti:

2) 80 prosenttia opintokerhojen *opinto-ohjaajakoulutuksesta* ja kurssien ohjaajakoulutuksesta aiheutuvista 4 §:ssä tarkoitetuista menoista;

2) 80 prosenttia opintokerhojen ja kurssien ohjaajakoulutuksesta aiheutuvista 4 §:ssä tarkoitetuista menoista;

4) 80 prosenttia luentotoiminnasta aiheutuvista 6 §:ssä tarkoitetuista menoista; ja

4) 80 prosenttia *julkisesta* luentotoiminnasta aiheutuvista 6 §:ssä tarkoitetuista menoista; ja

Siltä osin kuin opintokeskus saa 3—7 §:ssä tarkoitettuihin menoihin muuta kuin tässä laissa säädettyä valtionapua, menoihin ei myönnetä valtionapua tämän lain nojalla.

3 §

Opintokeskuksen opintokerhotoiminnan se-

3 §

Opintokeskuksen *opintokerho-*, luento- ja

Voimassa oleva laki

kä luento- ja kurssitoiminnan ylläpitämisestä aiheutuviin valtionapuu oikeuttaviin menoihin luetaan:

1) tarpeellisen henkilökunnan palkat sekä lakisääteiset palkkauksen perusteella työnantajalle määrätty maksut;

2) henkilökunnan ryhmähenkivakuutusmaksut;

3) *opintokeskusten omien rakennusten ja huoneistojen vuokra-arvo määrättyä valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaisesti;*

4) kohtuulliset vuokrat tarpeellisista vuokra-
tuista huonetiloista, joiden vuokran maksami-
seen tahi kunnossapitoon omistaja ei muutoin
saa valtionapua;

5) kohtuulliset lämmitys-, valaistus-, vesi- ja
käyttövoimakustannukset;

6) käsikirjastosta, opetusvälineiden ja kalus-
ton hankkimisesta, vuokraamisesta ja kunnos-
sapidosta sekä palo-, murto- ja kiinteistön
vastuuvakuutuksista aiheutuvat kohtuulliset
menot;

7) tarpeellisten ulkopuolisten palvelujen
hankkimisesta aiheutuvat kohtuulliset kustan-
nukset;

8) henkilökunnan matkakustannukset ja päi-
värahat; ja

9) kohtuulliset ilmoitus-, monentamis-,
posti- ja puhelinkulut.

4 §

Opintokerhojen *opinto-ohjaajakoulutukses-
ta* ja kurssien ohjaajakoulutuksesta aiheutuviin
valtionapuu oikeuttaviin menoihin luetaan:

5 §

Opintokerhon valtionapuu oikeuttaviin hy-
väksytyn *opintosuunnitelman mukaisiin* me-
noin luetaan:

1) *opinto-ohjaajan ja tarpeellisten luennoit-
sijoiden palkat ja palkkiot sekä lakisääteiset
palkkauksen perusteella työnantajalle määrätty
maksut;*

2) *opinto-ohjaajan ja luennoitsijoiden mat-
kakustannukset ja päivärahat;*

3) kohtuulliset vuokrat samoin kuin vuokra-
tuista tiloista maksettavat hyväksyttävän suu-
ruiset lämmitys-, valaistus- ja siivouskustan-
nukset sikäli kuin ne eivät sisälly vuokraan; ja

Ehdotus

kurssitoiminnan ylläpitämisestä aiheutuviin
valtionapuu oikeuttaviin menoihin luetaan:

1) *tarpeellisen henkilökunnan palkat sekä
lakisääteiset palkkauksen perusteella työnanta-
jalle määrätty maksut, ryhmähenkivakuutus-
maksut sekä henkilökunnan tarpeellisesta kou-
lutuksesta aiheutuvat kustannukset;*

2) *henkilökunnan matkakustannukset ja
päivärahat;*

3) *tarpeellisten huonetilojen kohtuulliset
vuokrat;*

4) *kohtuulliset lämmitys-, valaistus-, vesi- ja
käyttövoimakustannukset;*

5) *käsikirjastosta, opetusvälineiden ja kalus-
ton hankkimisesta, vuokraamisesta ja kunnos-
sapidosta sekä irtaimistovakuutuksista aiheutu-
vat kohtuulliset menot;*

6) *kohtuulliset ilmoitus-, monentamis-,
posti- ja puhelinkulut;*

7) *tarpeellisten ulkopuolisten palvelujen
hankkimisesta aiheutuvat kohtuulliset kustan-
nukset; ja*

8) *muut kouluhallituksen hyväksymät tar-
peelliset käyttömenot.*

4 §

Opintokerhojen ja kurssien ohjaajakoulu-
tuksesta aiheutuviin valtionapuu oikeuttaviin
menoihin luetaan:

5 §

Opintokerhon valtionapuu oikeuttaviin me-
noin luetaan *opintokerhon työskentelyn kan-
nalta tarpeelliset ja kohtuulliset menot.*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4) oppimateriaalin ja opetusvälineiden hankkimisesta ja vuokraamisesta sekä kirjeopistokursseista aiheutuvat kohtuulliset menot.

7 §

Työnantajan henkilöstölleen tilaamasta kurssista aiheutuvia kustannuksia ei pidetä opintokeskuksen valtionapuun oikeuttavina menoina.

7 a §

Kouluhallituksen tehtävänä on valvoa, että valtionapua ei makseta tarpeettomiksi katsottaviin kustannuksiin. Tätä varten kouluhallitus voi antaa ohjeita luentopalkkioista, huonetiloista, kalustosta, opetusvälineistä, palvelujen hankkimisesta, ilmoittamisesta, monentamaisesta sekä opiskelijoiden majoituksesta ja matkoista.

Kouluhallitus antaa tarvittaessa tarkemmat määräykset 4, 5 ja 7 §:ssä tarkoitetuista ohjaajakoulutuksen, opintokerhojen ja kurssien opiskelijoiden määrästä sekä luento- ja kurssi-toiminnan vuotuisista tuntimääristä.

8 a §

Opintokeskus voi saada valtakunnallisesti merkittävää kokeilua varten erityistä kokeiluvaltionapua valtion tulo- ja menoarviossa tarkoitukseen osoitetusta määrärahasta. Kokeiluvaltionavun saamisen edellytyksenä on, että opetusministeriö on kouluhallituksen esityksestä hyväksynyt suunnitelman kokeilua varten.

8 a §

Opintokeskus voi saada valtakunnallisesti merkittävää kokeilua sekä kehittämistehtäviä varten erityistä valtionapua valtion tulo- ja menoarviossa tarkoitukseen osoitetusta määrärahasta. Valtionavun saamisen edellytyksenä on, että kouluhallitus on hyväksynyt suunnitelman kokeilua tai kehittämistä varten.

Kokeilussa voidaan poiketa tämän lain säännöksistä siten kuin asetuksella säädetään ja sen nojalla opetusministeriö tarvittaessa määrää.

9 §

Opintokeskus voi saada omien huoneistojen hankkimista, laajentamista ja perusparannusta sekä niihin saatujen lainojen maksamista varten valtionapua ja lainaa valtion tulo- ja menoarviossa tarkoitukseen osoitetusta määrärahasta. Valtionavun ja lainan saamisen edellytyksenä on, että opintokeskuksen omien huoneistojen hankkimiselle ja laajentamiselle on ennen hankkimista tai laajentamista saatu opetusministeriön lupa.

9 §

Opintokeskukselle voidaan myöntää valtion tulo- ja menoarviossa olevan määrärahan rajoissa valtionapua omien toimitilojen hankkimiseen, perusparannuksiin tai uudelleenjärjestämiseen.

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

Valtionavun saamiseksi tarpeellisista selvityksistä säädetään asetuksella.

10 §

Valtionavun saamisen edellytyksenä on lisäksi, että:

- 1) opintokeskuksella on kouluhallituksen vahvistama ohjesääntö;
- 2) opintokeskuksella on kouluhallituksen hyväksymä opintojohtaja;
- 3) opintokeskusta ei ylläpidetä taloudellisen edun tavoittelemiseksi;
- 3 a) opintokeskuksen toiminta on järjestetty tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti; ja että
- 4) opintokeskus täyttää asetuksella säädettävät muut valtionavun ehdot.

Valtionavun saamisen edellytyksenä on lisäksi, että:

- 1) opintokeskuksella on kouluhallituksen vahvistama ohjesääntö;
- 2) opintokeskusta ei ylläpidetä taloudellisen edun tavoittelemiseksi;
- 3) opintokeskuksen toiminta on järjestetty tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti; ja
- 4) opintokeskus täyttää asetuksella säädettävät muut valtionavun ehdot.

Opintokeskuksen perustamiseen myönnetyn luvan muuttamisesta päättää opetusministeriö.

11 §

Opintokerhon kustannuksiin myönnettävän valtionavun saamisen edellytyksenä on, että:

- 1) opintokerhossa on vähintään viisi tai asetuksella erikseen säädettävissä tapauksissa vähintään kolme viisitoista vuotta täyttäneitä jäsentä;
- 2) opintokerholla on opintokeskuksen hyväksymä opintosuunnitelma ja opinto-ohjaaja;
- 3) opintokerho täyttää asetuksella säädettävät muut valtionavun edellytykset; ja että
- 4) opintokerhon kustannukset, joihin saadaan muuta valtionapua, vähennetään 5 §:ssä tarkoitetuista opintokerhon menoista.

12 §

Luentotoiminnan kustannuksiin myönnettävän valtionavun saamisen edellytyksenä on, että:

- 1) luennot ovat julkisia;
- 2) ne kohdistuvat kansalaisten sivistystarpeen tyydyttämiseen; ja että
- 3) luentotoiminnan kustannukset, joihin saadaan muuta valtionapua, vähennetään 6 §:ssä tarkoitetuista luentotoiminnan menoista.

13 §

Kurssitoiminnan kustannuksiin myönnettävän valtionavun saamisen edellytyksenä on, että:

11 §

(Kumotaan)

12 §

(Kumotaan)

13 §

(Kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

- 1) kurssit ovat tarpeellisia;
 2) ne kohdistuvat kansalaisten sivistystarpeen tyydyttämiseen; ja että
 3) kurssitoiminnan kustannukset, joihin saadaan muuta valtionapua, vähennetään 7 §:ssä tarkoitetuista kurssitoiminnan menoista.

14 §

Kouluhallitus myöntää 2 ja 8 a §:ssä tarkoitetun valtionavun ja opetusministeriö 9 §:ssä tarkoitetun valtionavun ja lainan.

14 a §

Kouluhallituksen päätökseen, joka koskee 2—8 ja 10—13 §:n soveltamista, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Opintokeskuksen ylläpitäjä, joka on tyytymätön 1 momentissa takoitettuun päätökseen, saa kirjallisesti vaatia siihen kouluhallitukselta oikaisua kolmen kuukauden kuluessa päätöksen tiedoksi saamisesta. Päätökseen, johon voidaan vaatia oikaisua, on liitettävä oikaisuvaatimusosoitus.

15 §

Jos valtionapua saava opintokeskus ei täytä säädettyjä ehtoja tai jos sen toiminnassa ilmene epäkohtia, joita ei huomautuksesta huolimatta korjata asetetussa määräajassa, voi kouluhallitus keskeyttää valtionavun antamisen toistaiseksi joko kokonaan tai osaksi. Jos kouluhallitus katsoo, että valtionavun antaminen on lopetettava, on sen tehtävä siitä esitys valtioneuvostolle, joka päättää asiasta.

Jos valtionavun antaminen on lopetettu tai jos opintokeskus on lopettanut toimintansa taikka jos opintokeskuksen valtionavulla hankittua omaisuutta lakataan käyttämästä tämän lain mukaiseen tarkoitukseen, on myönnettyä valtionapua vastaava osuus omaisuuden käyvistä arvosta palautettava valtiolle, jollei valtioneuvosto erityisestä syystä toisin päättä.

14 §

Kouluhallitus myöntää tässä laissa tarkoitetun valtionavun.

14 a §

Kouluhallituksen päätökseen, joka koskee 2—7, 8 ja 10 §:n soveltamista, ei saa hakea muutosta valittamalla. Kouluhallituksen päätökseen tyytymätön opintokeskuksen ylläpitäjä voi kuitenkin vaatia päätökseen oikaisua.

Oikaisua on vaadittava kirjallisesti kouluhallitukselta kolmen kuukauden kuluessa päätöksen tiedoksi saamisesta. Päätökseen, johon voidaan vaatia oikaisua, on liitettävä oikaisuvaatimusosoitus.

15 §

Jos valtionapua saava opintokeskus ei täytä säädettyjä ehtoja tai jos sen toiminnassa ilmene epäkohtia, joita ei huomautuksesta huolimatta korjata asetetussa määräajassa, voi kouluhallitus keskeyttää valtionavun antamisen toistaiseksi joko kokonaan tai osaksi. Jos kouluhallitus katsoo, että valtionavun antaminen on lopetettava, on sen tehtävä siitä esitys opetusministeriölle, joka päättää asiasta.

Jos valtionavun antaminen on keskeytetty tai lopetettu, valtioneuvosto voi peruuttaa opintokeskuksen perustamiseen myönnetyn luvan. Kouluhallitus voi opintokeskuksen ylläpitäjää kuultuaan saattaa luvan peruuttamista koskevan asian ilman ylläpitäjän hakemustakin valtioneuvoston päätettäväksi.

Jos valtionavun antaminen on lopetettu tai jos opintokeskus on lopettanut toimintansa taikka jos opintokeskuksen valtionavulla hankittua omaisuutta lakataan käyttämästä tämän lain mukaiseen tarkoitukseen, on myönnettyä valtionapua vastaava osuus omaisuuden käyvistä arvosta palautettava valtiolle, jollei opetusministeriö erityisestä syystä toisin päättä.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

16 §

Opintokeskuksen opintojohtajan kelpoisuusehdoista säädetään asetuksella.

16 §

(Kumotaan)

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1991.

Opintokeskuksen ohjesääntö tulee muuttaa tämän lain säännösten mukaiseksi vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

Ennen tämän lain voimaantuloa aloitettuun opintokerho-, kurssi-, luento- ja muuhun toimintaan sekä siihen myönnettävään valtionapuun sovelletaan tämän lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä.

Valtio korvaa opintokeskuksen ylläpitäjälle opintokeskuksen omien tilojen hankkimisesta aiheutuneista kustannuksista määrän, joka on 80 prosenttia hankinta-arvosta sen jälkeen kun tästä arvosta on vähennetty vuotuiset kuoletuksiset ja pääomakorvaukset. Korvaus suoritetaan kertakorvauksena niistä tiloista, jotka on hyväksytty vuokra-arvoon oikeuttaviksi ennen tämän lain voimaantuloa.
